

صورت‌های مالی^۱ طبقه‌بندی شده

هدفهای رفتاری: در پایان این فصل، فراگیر خواهد توانست:

- ۱- برخی از صورت‌های مالی اساسی را به صورت طبقه‌بندی شده تنظیم نماید.
- ۲- هزینه‌های عملیاتی و غیرعملیاتی را توضیح دهد.
- ۳- انواع داراییها و بدهیها را توضیح دهد.
- ۴- ترازنامه طبقه‌بندی شده را به شکل گزارش تهیه نماید.
- ۵- ترازنامه طبقه‌بندی شده را به صورت (T) تنظیم کند.

۱۱- صورت‌های مالی طبقه‌بندی شده

در طی فصول گذشته با چرخه عملیات حسابداری آشنا شدید که یکی از مراحل آن تهیه صورت‌های مالی در پایان دوره مالی است. در این فصل با نحوه تنظیم صورت‌های مالی طبقه‌بندی شده آشنا خواهید شد.

۱۱-۱- صورت سود و زیان (طبقه‌بندی شده)

صورت سود و زیان نتیجه فعالیتهای یک دوره مالی را نشان می‌دهد که شامل درآمد و هزینه‌های مؤسسه می‌باشد. صورت سود و زیان باید طوری تنظیم شود که درآمدهای هر قسمت یا دایره را جدا از سایر دواير نشان دهد. به این ترتیب که هزینه‌های هر قسمت یا دایره به تفکیک همراه با سرفصلهای مناسب و درست، واقعیت را بیان کند، تا بدین وسیله بتوان نسبت به کارآیی مدیران هر قسمت اظهار نظر کرد و یا احياناً نکات ضعف را مشخص و در رفع آنها اقدام نمود. در مؤسساتی که به امر خرید و فروش کالا مبادرت می‌ورزند صورت سود و زیان به شکل صفحه بعد می‌باشد:

۱- صورت‌های مالی شامل ترازنامه، صورت سود و زیان، صورت جریان وجوه نقد، صورت سود و زیان جامع و یادداشتهای توضیحی صورت‌های مالی می‌باشد که در این فصل فقط ترازنامه و صورت سود و زیان مطرح می‌شود.

شرکت

صورت سود و زیان

برای سال مالی / دوره مالی ... ماهه و ... روزه ... منتهی به ۲۹ اسفند ماه

××××	فروش خالص / درآمد حاصل از ارائه خدمات
×××	کسر می‌شود: بهای تمام شده کالای فروش رفته / خدمات ارائه شده
××××	سود (زیان) ناخالص
	کسر می‌شود - هزینه‌های عملیاتی:
××	هزینه‌های توزیع و فروش
×××	هزینه‌های عمومی و اداری
×××	جمع هزینه‌های عملیاتی
××××	سود (زیان) عملیاتی
	اضافه (کسر) می‌شود - سایر درآمدها و هزینه‌ها:
×	درآمدهای غیرعملیاتی
×	هزینه‌های غیرعملیاتی
×	خالص سایر درآمدها (هزینه‌ها)
××××	سود (زیان) خالص قبل از کسر مالیات
×××	کسر می‌شود: مالیات بر درآمد
××××	سود (زیان) خالص

همان‌طور که ملاحظه می‌شود، این صورت از سه قسمت کلی تشکیل شده است:

۱- سود یا زیان ناخالص: از تفاضل بهای تمام شده کالای فروش رفته، یا خدمات ارائه شده با فروش خالص یا درآمد حاصل از ارائه خدمات به دست می‌آید.

(بهای تمام شده کالای فروش رفته یا خدمات ارائه شده) - (فروش خالص یا درآمد حاصل از ارائه خدمات) = سود (زیان) ناخالص

۲- سود یا زیان عملیاتی: در قسمت دوم صورت سود و زیان، کل هزینه‌های عملیاتی مؤسسه اعم از هزینه‌های توزیع و فروش و هزینه‌های عمومی و اداری از سود ناخالص کسر می‌شود تا سود (زیان) عملیاتی به دست آید.

۳- سود (زیان) خالص قبل از کسر مالیات: در قسمت سوم صورت سود و زیان که اختصاص به درآمدها و هزینه‌های غیرعملیاتی دارد، تفاضل هزینه‌ها و درآمدهای غیرعملیاتی به سود یا زیان عملیاتی اضافه می‌گردد و نتیجه آن سود یا زیان قبل از کسر مالیات خواهد بود که در صورت وجود داشتن سود، مالیات مربوط از آن کسر خواهد شد (سود خالص پس از کسر مالیات). این مانده نیز در مؤسسات انفرادی به سرمایه مالک انتقال می‌یابد و در شرکتها برای تقسیم در بین شرکا و یا سهامداران به حساب

تقسیم سود (سود و زیان انباشته) منتقل می‌گردد.

در اینجا به توضیح برخی از اصطلاحات رایج حسابداری که در صورت سود و زیان ذکر گردیده است می‌پردازیم:

هزینه‌های عملیاتی: هزینه‌های عملیاتی بهای اشیاء و خدماتی است که برای اداره امور مؤسسه و تحصیل درآمد یا سود به کار رفته و به مصرف رسیده است و باعث استمرار فعالیت مؤسسه می‌گردد. این هزینه‌ها، شامل دو قسمت هزینه‌های توزیع و فروش و هزینه‌های اداری یا عمومی می‌باشد:

هزینه‌های توزیع و فروش: مخارج مربوط به فروش کالا است، که بعضی از اقلام آن رابطه مستقیم با حجم فروش دارد، مانند هزینه حق العمل فروش، هزینه اجاره فروشگاه، هزینه استهلاک اثاثه فروشگاه، هزینه ملزومات فروشگاه و سایر هزینه‌های فروشگاه. هزینه‌های اداری و عمومی: مخارجی است که به طور کلی صرف امور اداری و عمومی مؤسسه می‌گردد و نمی‌توان آن را به حساب هزینه‌های فروش منظور کرد، مانند هزینه ملزومات اداری، هزینه حقوق کارمندان اداری، هزینه اجاره بخش اداری، هزینه بیمه عمومی (غیر از فروشگاه و فروش) و سایر هزینه‌های اداری.

هزینه‌ها و درآمدهای غیر عملیاتی: هزینه‌های غیر عملیاتی (فرعی) مخارجی است که برای اهداف اصلی و عادی مؤسسه به مصرف نمی‌رسند مانند هزینه‌های مالی و سایر هزینه‌های فرعی. و درآمدهای غیر عملیاتی، درآمدهای حاصل از فعالیت‌های غیر اصلی و اتفاقی مؤسسه می‌باشد مانند درآمد مالی و سود ناشی از سرمایه‌گذاری در سایر مؤسسات و سایر درآمدهای اتفاقی و غیر عملیاتی.

مالیات: مالیات، بخشی از درآمدهای دولت است که از اشخاص حقیقی یا حقوقی دریافت می‌گردد که پس از محاسبه سود برابر قانون مالیات‌های مستقیم محاسبه و ثبت زیر انجام می‌شود:

× × × خلاصه سود و زیان

× × × ذخیره مالیات (مالیات پرداختنی)

بابت ثبت مالیات بر سود مؤسسه

ثبت پرداخت آن به صورت زیر خواهد بود.

× × × ذخیره مالیات (مالیات پرداختنی)

× × × موجودی نقد

بابت پرداخت مالیات

طبق ماده ۱۰۵ قانون مالیات‌های مستقیم (۱۳۸۰) سود شرکت پس از کسر معافیت‌های مقرر در قانون مشمول ۲۵٪ مالیات است و شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار مشمول ۲۲/۵٪ مالیات هستند.

۱۱-۲- ترازنامه طبقه‌بندی شده

در استانداردهای حسابداری که به طور رسمی از طرف سازمان حسابداری^۱ منتشر گردیده و از ۱۳۸۰/۱/۱ به بعد لازم الاجراست، اعلام شده است که به استثنای اولین سال ترازنامه صورت سود و زیان باید به صورت مقایسه‌ای با سال قبل آن تهیه و ارائه گردد و در این راستا، صورت سود و زیان نمونه و ترازنامه نمونه نیز ارائه داده است.

در این بخش ترازنامه به صورت عادی (غیرمقایسه‌ای) ارائه می‌گردد در زیر ترازنامه طبقه‌بندی شده مؤسسه فردی به دو صورت گزارشی و به صورت (T) ارائه می‌گردد.

۱- سازمان حسابداری یکی از سازمانهای وزارت اقتصاد و دارایی می‌باشد که برابر قانون، عهده‌دار تدوین استانداردهای حسابداری و حسابداری است.

الف - ترازنامه به شکل گزارش

مؤسسه ...

ترازنامه

در تاریخ ۱۳XX/۱۲/۲۹

داراییها:

داراییهای جاری:

×××	موجودی نقد (صندوق / بانک)
×××	حسابها و اسناد دریافتی تجاری
×××	سایر حسابها و اسناد دریافتی
×××	موجودی مواد و کالا
×××	سفارشهای مواد و کالا (کالای در راه)
×××	پیش پرداختها

××××

جمع داراییهای جاری

داراییهای غیر جاری:

×××	سرمایه گذاری های بلندمدت
×××	داراییهای ثابت مشهود (پس از کسر استهلاك انباشته)
×××	داراییهای نامشهود
×××	سایر داراییها

××××

جمع داراییهای غیر جاری

×××××

جمع کل داراییها

بدهیها و سرمایه:

بدهیهای جاری:

×××	حسابها و اسناد پرداختی تجاری
×××	سایر حسابها و اسناد پرداختی
×××	پیش دریافت از مشتریان
×××	ذخیره مالیات بر درآمد (مالیات پرداختی)
×××	حصه جاری وام بلند مدت

××××

جمع بدهیهای جاری

بدهیهای بلند مدت:

×××	حسابها و اسناد پرداختی بلندمدت
×××	وام بلند مدت
×××	ذخیره مزایای پایان خدمت کارکنان
××××	جمع بدهیهای بلند مدت
×××××	جمع بدهیها
××××	سرمایه پایان دوره مالک
×××××	جمع کل بدهیها و سرمایه

ب - ترازنامه به شکل «T»

مؤسسه ...
ترازنامه
در تاریخ ۱۳XX/۱۲/۲۹

بدهیها و سرمایه :	داراییها :
بدهیهای جاری :	داراییهای جاری :
×××	×××
حسابها و اسناد پرداختی تجاری	موجودی نقد
×××	×××
سایر حسابها و اسناد پرداختی	حسابها و اسناد دریافتی تجاری
×××	×××
پیش دریافت از مشتریان	سایر حسابها و اسناد دریافتی
×××	×××
ذخیره مالیات بر درآمد (مالیات پرداختی)	موجودی مواد و کالا
×××	×××
حصه جاری وام بلند مدت	سفارشات مواد و کالا (کالای در راه)
×××	×××
جمع بدهیهای جاری	پیش پرداختها
××××	×××
بدهیهای بلندمدت :	جمع داراییهای جاری
×××	××××
حسابها و اسناد پرداختی بلندمدت	داراییهای غیر جاری :
×××	×××
وام بلند مدت	سرمایه گذاریهای بلندمدت
×××	×××
ذخیره مزایای پایان خدمت کارکنان	داراییهای ثابت مشهود (پس از کسر استهلاك
×××	انباشته)
جمع بدهیهای بلندمدت	×××
××××	×××
جمع بدهیها	داراییهای نامشهود
××××	×××
سرمایه پایان دوره مالک	سایر داراییها
××××	×××
جمع بدهیها و سرمایه	جمع داراییهای غیر جاری
×××××	××××
×××××	جمع داراییها
×××××	×××××

۱۱-۳- توضیحات و تعاریف لازم

دارایی جاری: به اقلامی از داراییهای مؤسسه اطلاق می‌شود که یا نقد است و یا در آینده نزدیک در جریان فعالیتهای عادی مؤسسه به موجودی نقد تبدیل می‌شوند، به عبارت دیگر می‌توان گفت، دارایی جاری به آن دسته از داراییها اطلاق می‌شود که موجودی نقد بوده (صندوق و بانک) و یا اینکه ظرف یک سال تبدیل به موجودی نقد شده (حسابهای دریافتی و اسناد) و یا فروخته شده (کالا) و یا مصرف گردیده (ملزومات) و بالاخره به علت مرور زمان و یا انجام تعهد منقضی گشته است (بیش پرداختها).

دارایی غیر جاری:

دارایی ثابت مشهود: به آن دسته از داراییها اطلاق می‌گردد که به طور نسبی یا طبیعی دوام و ثبات زیادی دارند و در عملیات مؤسسات تجارتي مورد استفاده قرار می‌گیرند و به منظور فروش تحصیل نگردیده و معمولاً همه به جز زمین، استهلاک پذیرند. دارایی نامشهود: به آن دسته از داراییها اطلاق می‌گردد که ماهیت فیزیکی نداشته اما دارای ارزش اقتصادی بوده و برای دارنده آن حقی ایجاد می‌نماید مانند حق سرقفلی، حق امتیاز و حق نشر و ...

سرمایه‌گذاری بلند مدت: به طبقه‌ای از سرمایه‌گذاری گفته می‌شود که به قصد استفاده مستمر در فعالیت‌های واحد تجاری نگهداری شود. در حقیقت یک سرمایه‌گذاری زمانی یک دارایی غیرجاری محسوب می‌شود که قصد نگهداری آن برای مدت طولانی به وضوح قابل اثبات باشد.

بدهی جاری: تعهداتی است که در آینده نزدیک و معمولاً از محل داراییهای جاری پرداخت می‌شوند و یا در ازای انجام خدمات تسویه می‌شوند، مانند حسابهای پرداختنی، هزینه‌های پرداختنی، اسناد پرداختنی کوتاه مدت، پیش دریافتها و بدهی بلندمدت: تعهداتی است که معمولاً سررسید پرداخت آنها بیش از یک سال از تاریخ تنظیم ترازنامه است یعنی در آینده نسبتاً دور پرداخت می‌شوند، مانند وامهای بلند مدت، اسناد پرداختنی بلند مدت و

سرمایه: عبارتست از حق صاحب یا صاحبان مؤسسه نسبت به داراییهای آن مؤسسه. باید دانست که در مؤسسات، سرمایه متعلق به صاحب یا صاحبان آن ناشی از سرمایه‌گذاری صاحب مؤسسه و سود حاصل از عملیات مؤسسه است که در مؤسسات فردی این سود به سرمایه اضافه می‌شود.

سرمایه در شرکتهای سهامی به صورت سهم می‌باشد که در ترازنامه باید خالص سرمایه پرداخت شده ثبت شود یعنی از کل سرمایه شرکتهای سهامی مقدار سهام تعهد شده و پذیره‌نویسی شده را باید کسر نمود، تا حقوق واقعی صاحبان سهام و سرمایه خالص تعیین گردد.

هزینه‌های عملیاتی و غیرعملیاتی را توضیح دهید.

مسائل

۱-۱۱- مانده حسابهای تجارتخانه خراسان در ۲۹ اسفند ۱۳۸۱ پس از انجام اصلاحات به شرح زیر می‌باشد.

۳۵۰,۰۰۰	فروش	۴۵,۰۰۰	ساختمان
۲۲۰,۰۰۰	خرید	۳۵,۰۰۰	حسابهای دریافتی
۲۵,۰۰۰	برگشت از فروش و تخفیفات	۷,۰۰۰	پیش برداخت بیمه
۱۰,۰۰۰	برگشت از خرید و تخفیفات	۵,۰۰۰	استهلاک انباشته ساختمان
۵,۰۰۰	تخفیفات نقدی فروش	۳۰,۰۰۰	اثاثه
۷,۰۰۰	تخفیفات نقدی خرید	۴,۰۰۰	استهلاک انباشته اثاثه
۲۲,۰۰۰	هزینه حمل کالای خریداری شده	۷۵,۰۰۰	زمین
۳۷,۵۰۰	هزینه حقوق فروشندگان	۲۰,۰۰۰	سرقفلی
۱۲,۰۰۰	هزینه آگهی	۱۵,۰۰۰	صندوق
۱۱,۵۰۰	هزینه ملزومات فروشگاه	۲۲,۰۰۰	بانک
۱۱,۰۰۰	هزینه ملزومات اداری	۱۲,۰۰۰	ملزومات
۲۵,۵۰۰	هزینه حقوق کارکنان اداری	۴,۰۰۰	اسناد دریافتی
۱۳,۵۰۰	هزینه بیمه	۳۳,۰۰۰	حسابهای پرداختی
۴,۰۰۰	هزینه استهلاک اثاثه	۴۳,۰۰۰	اسناد پرداختی
۳,۰۰۰	هزینه استهلاک ساختمان	۲,۵۰۰	حقوق پرداختی
۲۳,۰۰۰	هزینه متفرقه عمومی	۷۰,۰۰۰	وام بلند مدت (سررسید ۱۳۸۸)

در صورتی که موجودی کالا در اول فروردین ۱۳۸۱ مبلغ ۳۰۰,۰۰۰ ریال و در پایان اسفند ماه مبلغ ۳۶۰,۰۰۰ ریال باشد، همچنین مانده حساب سرمایه در اول فروردین ماه ۵۱۳,۵۰۰ ریال و برداشت ماهیانه ۵,۰۰۰ ریال باشد.

مطلوب است:

۱- تهیه صورت سود و زیان

۲- تهیه صورت سرمایه و ترازنامه به شکل T

۱۱-۲- مانده حسابهای فروشگاه شیراز در آغاز فروردین ۱۳X۱ به شرح زیر می باشد.

فروشگاه شیراز
تراز آزمایشی
اول فروردین ماه ۱۳X۱

بستانکار	بدهکار	شماره حساب	نام حساب
	۲۱۵,۳۰۰		صندوق
	۴۲۰,۰۰۰		بانک
	۱,۵۶۰,۰۰۰		حسابهای دریافتی
۷۸,۰۰۰			ذخیره مطالبات مشکوک الوصول
	۴۸۰,۰۰۰		اسناد دریافتی
	۱۲۰,۰۰۰		پیش پرداختها
	۱۱۱,۰۰۰		ملزومات
	۱,۷۳۰,۰۰۰		موجودی کالا
	۳,۶۸۰,۰۰۰		زمین
	۴,۲۵۰,۰۰۰		ساختمان
۱,۰۰۰,۰۰۰			استهلاک انباشته ساختمان
	۱,۱۵۰,۰۰۰		وسایط نقلیه
۵۵۰,۰۰۰			استهلاک انباشته وسایط نقلیه
	۸۱۰,۰۰۰		اثاثه
۴۰۵,۰۰۰			استهلاک انباشته اثاثه
۹۱۰,۰۰۰			حسابهای پرداختی
۵۲۰,۰۰۰			اسناد پرداختی
۶۰,۰۰۰			حقوق پرداختی
۳,۳۰۰			آگهی پرداختی
۱,۰۰۰,۰۰۰			وام بلند مدت (به سررسید ۱۳X۵)
۱۰,۰۰۰,۰۰۰			سرمایه در پایان دوره مالی
۱۴,۵۲۶,۳۰۰	۱۴,۵۲۶,۳۰۰		جمع

مطلوب است:

تهیه ترازنامه طبقه بندی شده به شکل گزارش در اول فروردین ۱۳X۱

۱۱-۳- مانده حسابهای مؤسسه تجارتي شادان در پایان دوره مالی منتهی به ۱۳X۶ به قرار زیر می باشد (ارقام به هزار ریال).

۴,۷۶۰	هزینه متفرقه فروش	۶,۱۵۰	صندوق
۴۸,۰۰۰	هزینه اجاره فروشگاه	۴۰,۰۰۰	بانک
۶۱,۰۰۰	هزینه حقوق کارکنان اداری	۲۵,۰۰۰	اسناد دریافتی
۲۱,۷۵۰	هزینه سوخت و روشنایی	۱۰۳,۲۵۰	حسابهای دریافتی
۱۰,۵۰۰	تخفیفات نقدی فروش	۲۹۵,۰۰۰	موجودی کالا
۵۹۰,۷۲۰	خرید کالا	۷,۵۶۰	پیش پرداختها
۱۵,۹۵۰	برگشت از خرید و تخفیفات	۱,۳۸۰	ملزومات
۸,۸۴۰	تخفیفات نقدی خرید	۱۵۶,۸۲۰	اثاثه

۵,۷۳۰	هزینه حمل کالای خریداری شده	۱۰۶,۰۰۰	استهلاک انباشته اثاثه
۱۱۴,۰۰۰	هزینه حقوق فروشندگان	۹۵,۱۰۰	حسابهای پرداختی
۴,۱۰۰	هزینه بیمه	۳,۷۵۰	حقوق پرداختی
۵,۱۸۰	هزینه استهلاک اثاثه	۲۵۱,۵۰۰	اسناد پرداختی
۱۸,۸۶۰	هزینه اجاره ساختمان اداری	۱۵۰,۶۲۰	سرمایه
۳۰,۰۰۰	هزینه‌های مالی	۶۰,۰۰۰	برداشت
۳۱۵,۰۰۰	ضمناً موجودی کالا در پایان دوره مبلغ ریال ارزیابی گردیده است.	۹۹۵,۰۰۰	فروش کالا
		۱۷,۰۰۰	برگشت از فروش و تخفیفات

مطلوب است:

- ۱- بستن حسابهای موقت در دفتر روزنامه و کل
- ۲- بستن حسابهای دائم در دفتر روزنامه و کل
- ۳- تهیه صورت سود و زیان
- ۴- تهیه ترازنامه به شکل T

۴-۱۱- مانده حسابهای مؤسسه تجارتي نور در پایان اسفند ماه ۱۳۸۱ به شرح زیر می‌باشد (ارقام به هزار ریال).

۲۵۰,۰۰۰	سرمایه	۸۷,۷۵۰	صندوق
۹۷۵,۰۰۰	فروش کالا	۱۲۰,۰۰۰	بانک
۹,۰۰۰	برگشت از فروش و تخفیفات	۵۰,۰۰۰	اسناد دریافتی
۸۰,۵۰۰	تخفیفات نقدی فروش	۹۷,۰۰۰	حسابهای دریافتی
۷۷۵,۰۰۰	خرید کالا	۷۵,۰۰۰	موجودی کالا در اول دوره
۱۶,۲۰۰	برگشت از خرید و تخفیفات	۸۵,۰۰۰	موجودی کالا در پایان دوره
۳,۸۰۰	تخفیفات نقدی خرید	۲,۶۰۰	ملزومات اداری
۱۰,۳۰۰	هزینه حمل کالای خریداری شده	۹,۸۰۰	پیش پرداختها
۸۳,۰۰۰	هزینه حقوق فروشندگان	۲۷,۷۵۰	اثاثه اداری
۱۶,۳۰۰	هزینه تبلیغات	۱۰,۸۰۰	استهلاک انباشته اثاثه اداری
۴,۸۰۰	هزینه استهلاک اثاثه فروشگاه	۵۰,۰۰۰	اثاثه فروشگاه
۱,۰۰۰	هزینه متفرقه فروش	۱۸,۹۰۰	استهلاک انباشته اثاثه فروشگاه
۲۵,۹۰۰	هزینه حقوق کارکنان اداری	۳۵,۰۰۰	حسابهای پرداختی
۱۲,۱۵۰	هزینه اجاره	۲,۵۰۰	حقوق پرداختی
۳,۵۰۰	هزینه استهلاک اثاثه اداری	۲۵,۰۰۰	اسناد پرداختی
۲,۷۵۰	هزینه بیمه		(به سر رسید ۱۳۸۳)
۱۴۰,۲۱۰	سود سپرده نزد بانکها	۹۰۰	هزینه ملزومات اداری
۳,۲۶۰	هزینه مالی	۱,۱۵۰	هزینه متفرقه اداری

مطلوب است:

- ۱- بستن حسابهای موقت در دفتر روزنامه و کل

۲- بستن حسابهای دائم در دفتر روزنامه و کل

۳- تهیه صورت سود و زیان

۴- تهیه ترازنامه به شکل گزارش

منابع و مأخذ

- ۱- استانداردهای حسابداری میانه ۱، ترمه، تهران، ۱۳۸۶.
- ۲- بزرگ اصل، موسی، حسابداری میانه - جلد اول، سازمان حسابرسی، تهران، ۱۳۸۴.
- ۳- همتی، حسن، حسابداری میانه ۱، ترمه، تهران ۱۳۸۶.
- ۴- ملک آرای، نظام‌الدین؛ علی‌مدد، مصطفی؛ اصول حسابداری؛ انتشارات مرکز تحقیقات تخصصی حسابداری و حسابرسی؛ تهران؛ چاپ ۲۹؛ ۱۳۸۸.
- ۵- پورحیدری، امید، رحمانی، حلیمه، راهنمای بکارگیری استاندارد حسابداری شماره ۱۱، حسابداری داراییهای ثابت مشهود، سازمان حسابرسی، تهران، ۱۳۸۶.
- ۶- پورحیدری، امید، راهنمای به‌کارگیری استاندارد شماره ۱۷، داراییهای نامشهود، سازمان حسابرسی، تهران، ۱۳۸۶.
- ۷- بزرگ اصل، موسی، راهنمای به‌کارگیری استاندارد شماره ۸، حسابداری موجودی کالا، سازمان حسابرسی، تهران، ۱۳۸۵.
- ۸- مدرس، احمد، شوروزی، محمدرضا، راهنمای بکارگیری استانداردهای حسابداری شماره ۴ و ۵، ذخایر بدهیهای احتمالی و داراییهای احتمالی، رویدادهای بعد از تاریخ ترازنامه، سازمان حسابرسی، تهران، ۱۳۸۵.
- ۹- مدرس، احمد، شوروزی، محمدرضا، راهنمای به‌کارگیری استانداردهای حسابداری شماره ۳، درآمد عملیاتی، سازمان حسابرسی، تهران، ۱۳۸۶.

